

Utdrag ur **En bok om öar.**

Kapitlet: Mannen på ön. Av Trygve Bång

En gång för många år sedan beslöt jag mig för att hyra sommarhus. Jag skulle bo på en liten ö, i ett stort hav. Någon vecka innan jag skulle resa fick jag följande brev från husets för mig obekante ägare. Brevet var skrivet på ett slags dansk-svenska. Antagligen för att jag skulle förstå bättre:

”Bedste Trygve Bång.

Jeg har forstået på Agnethe at du lejer Stisholm.

Hjertelig velkommen!!!

Undrer om Nette har talt om, at det er ett meget specielt hus? Øens äldste sommerhus. Det herligste hus givetvis, om du og familien begriber at sætte tempoet ned. Vi tror du kommer att trives her, om bare du accepterer f.ex. et rigtigt gammelt køkken med vedspis og uden varmt vand i kranen. Well der finns utmärkt køleskab m. frostboks og en dyppekoger til el, men de fleste glæder sig over arbejdet med at finde ved, klyve, bære ind, elda, tømme asklåda etc. Kom ihåg at den store blå kedel passer i spisen med 4 ringe borte (3 ringe gir bekymmer fordi de klemmer på siden).

I stenhuset har du sengplads til 2 voksne i loftkammer+ 2 personer i kammer bakom kök. Og du finder et lille

tømmerhus med plads til 1 (evt. 2 meget forelskede).

Skal du have frisk fisk, så gå på havnen før klokken 7 med fire øl, og tal med Benn eller Finn eller Frank. Det skulle være fine chanser för jomfruhummer i August.”

Brevet var undertecknat: Christian XII.

*

Christian och hustrun Mex flyttade som pensionärer till Anholt. Det var ett stort steg att lämna det bekväma livet på Sjælland och flytta till en 10 x 5 kilometers sandplätt mitt ute i Kattegatt. Men familjens band till ön var starka. Han hade bott där varje sommar sen han var nyfödd. De bosatte sig på sitt älskade Stisholm, byggt av hans mormor. Hon kom dit innan hamnen var byggd. Hennes man var marinkapten. Fartyget låg på redde och hon roddes in med en jolle. Den sista långgrunda biten bars hon iland av vadande matrosar. På brunfärgade fotografier ser man att hon var iförd långa kjolar och hatt.

För att ha något att göra köpte Christian öns taxirörelse. Uppdragen bestod mest i att på sommaren köra folk från färjan till sommarhusen. Firman hade två bilar, en rostig Peugeot och en uråldrig grå Volkswagen-buss. I handskfacket förvarade Christian ett snörlindat jakthorn. Hans ankomst meddelades kunderna genom trumpetanden. En gång när signalerna hördes stod jag vid spisen endast iförd frottéhandduk. Christian kom in med en röd plasthink som han satte på diskbänken.

Han stack ner näven och fiskade upp en präktig jomfruhummer. Han drog vant av skalet och drog i sig stjärten. Klorna knäckte han mellan tummen och pekfingret. Smöret sögs in via en glipa i skägget. Han tittade på mig. Du har väl öl hemma, sa han.

Vi pratade om ditt och datt innan Christian framförde sitt ärende:

– Du har ju skrivit om ön, sa han. Va säger du om att komma till Stisholm på söndag kväll och träffa ”alla på Anholt”? Folk är nyfikna på dig efter recensionen, som jag skrev i Anholt-Posten. Recension? jag stod som ett frågetecken. Men Christian sa hej och vi ses och slängde ett ex av tidningen på köksbordet. Med darrande händer letade jag efter recensionen. Så här började den:

”Att en svensk tillåter sig att skriva och utge en bok med handlingen placerad på Anholt torde vara dömt till att bli årets litterära fiasko. Vad inbillar sig en sådan svensk? Utöver den värdelösa ubåtsbärgningen och den sinnessjuka kapningen av Anholtsfärjan är Trygve Bång bok trots allt inte det värsta som hänt.”

Och slutklämmen löd: ”Om du vill träffa denne tokige svensk nu i sommar, så säg till. Stisholm är värd för en ohögtidlig träff söndagen den 30/6.”

C.C.G.

Senare kommenterade Christian sina omdömen i förbigående:

– Du förstår om man är alltför entusiastisk i en recension så tror inte folk på en.

Jag både ville och inte ville vara på Stisholm den där sommarkvällen. Att som svensk berätta om en bok om Danmark inför en dansk publik både roade och oroade. Alla skulle vara där hade Christian sagt och det stämde nästan. Bibliotekarien, änkan Jensen, var där, läkaren, skolläraren och prästen var där. Fiskarna Finn och Frank satt intill föreståndaren på Brugsen. Öns sopgubbe, som också var dataexpert, hade kommit och så Mex förstås. Några barn satt på golvet och tindrade med ögonen.

Christian hälsade välkommen:

– Nu skall vi ha något å dricka allihop, sa han och drog fram två backar. En med lemonad och en med öl.

Jag inledde med en historia om när nakenbaden började på ön. Det var på femtiotalet och det debatterades upprört i tidningarna.

Ett nakenbadande par hade ertappats på en öde strand. En civilklädd myndighetsperson spionerade bakom klitterna. Inför en polisbricka uppmanades paret att erkänna brottet. När de vägrade följde rättsliga förhandlingar på fastlandet. Domaren kommenterade torrt att han själv badat naken på samma strand.

– Men det var längre ut.

Den lilla änkan hade följt berättelsen med spänt intresse: Så fort jag slutat frågade hon:

– Hur såg badaren ut? Var han kortväxt med skägg?

Och frun då? frågade en av fiskarna.

– Var hon längre än han och såg ut så här? Händerna formade kurvor i luften.

– Ja, då måste det ha varit Jens Michelsen och hans fru, ropade någon.

*

Förra gången jag såg Christian kom han gående på grusvägen mot Brugsen. Skägget växte som vanligt vilt över det vita blåstället. Det var nog två år sedan vi hade träffats. Han tittade upp och log med mycket blåa ögon. Vi pratade en stund och kom överens att träffas senare på kvällen.

– Du måste ju få veta vad som hänt på ön, sa han. På kvällen cyklade jag bort till Stisholm. Mex hade fyllt jämnt och haft stort kalas. Hon hade blivit uppvaktad av släkt och vänner från när och fjärran.

Några av gästerna kom med flyg.

– Jag stod vid flygplatsen och skulle möta en gammal moster, berättade Christian. Planet kom in för landning. Det blåste hård sidvind och maskinen fick en körare precis innan sättningen. Hjulen stötte i så hårt att bagageluckan slogs upp. En koffert for ut och slog i backen. Låset gick upp. Underbyxor, behåar och kjolar spreds över banan. Piloten drog på och planet lyfte med ett ilsket surr.

– Vad hände sen? frågade jag.

– Tja, hon kom inte tillbaka, sa Christian och sög på pipan. Men hon hade samma storlek som Mex, så kläderna kom till användning.

*

Nästa sommar skulle jag som vanligt besöka min vän.

Jag ställde cykeln vid muren, tog buketten i handen, öppnade järngrinden och gick in på den muromgivna platsen. Gångens vita strandsten knastrade under sulorna. Jag gick mot det nordöstra hörnet.

Inskriptionen på gravstenen löd: Carl Christian Gram. 1933-2000.